

Nr 4.

Av herr Gezelius m. fl., om viss ersättning till f. d. landskamreren Lars Fernqvist.

Enligt av Liss Erik Einar Johansson och Liss Anders Arvid Johansson, båda i Uppsälje, Dala-Järna, till länsstyrelsen i Kopparbergs län avgivna gåvodeklarationer hade vardera av dem under åren 1938 och 1939 av sin morfader, hemmansägaren Hans Erik Hansson, mottagit gåvor — dels fastighet och dels pengar — till ett sammanlagt värde av 12.654 kronor 63 öre. Vardera av de båda gåvodeklarationerna belades den 4 december 1939 av länsstyrelsen genom dåvarande landskamreren Lars Fernqvist med stämpel till belopp av 820 kronor efter klass II i stället för, såsom rätteligen bort ske, efter klass I av den i 19 § förordningen den 19 november 1914 om arvs-skatt och skatt för gåva intagna tariffen.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda, den 30 november 1940 till finansdepartementet inkomna framställningar anhöllo Liss Erik Einar Johansson och Liss Anders Arvid Johansson om restitution av vad av dem för mycket erlagts i gåvoskatt, utgörande för vardera 526 kronor, jämte ränta. Genom beslut den 24 januari 1941 fann Kungl. Maj:t emellertid ansökningarna icke kunna vinna avseende, enär det icke styrkts, att ansökan om återfående av ifrågavarande skattebelopp icke kunnat ingivas till vederbörande hovrätt inom tid, som stadgas i 49 § 2 mom. första stycket ovannämnda förordning, och sådant fall, som avses i andra stycket av nämnda moment, följaktligen icke föreläge.

Sedan advokatfiskalsämbetet vid Svea hovrätt i början av augusti 1941 hos Fernqvist såsom den för stämpelbeläggningsen ansvarige gjort skriftlig förfrågan, huruvida han hade för avsikt att ersätta gåvotagarna den förlust som därigenom tillskyndats dem, har Fernqvist till vardera av gåvotagarna återbetalt beloppet i fråga, 526 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 30 september 1941 till finansdepartementet inkommen framställning har Fernqvist därefter anhållit, att Kungl. Maj:t måtte bereda honom ersättning för sålunda av honom utbetalade belopp, tillhopa 1.052 kronor, med avdrag för vad han därå uppburit i stämpelprovision. I sin framställning har Fernqvist framhållit, att den felaktiga stämpelbeläggningsen skett av förbiseende, till stor del beroende på hans stora arbetsbelastning, samt att det icke torde kunna anses rättvist och billigt, att han i egenkap av stämpelbeläggare skulle bliva den i saken slutligen ekonomiskt lidande, då ju statsverket faktiskt tillförts 1.052 kronor för mycket i stämpel-

skatt. Fernqvist har vidare framhållit, att en förlust å ifrågavarande belopp skulle bliva särskilt betungande till följd av att han numera vore pensionerad.

Över Fernqvists ovannämnda framställning har Kungl. Maj:t infordrat utlåtande från länsstyrelsen i Kopparbergs län och statskontoret. Länsstyrelsen förordade i sitt utlåtande den 23 oktober 1941 nådigt bifall till framställningen. Statskontoret anförde i sitt den 10 november 1941 avgivna utlåtande följande:

»Till klarläggande av det föreliggande spörsmålet må till en början erinras, att advokatfiskalerna vid rikets hovrätter numera — i olikhet mot tidigare — i allt större utsträckning torde anse det såsom sin ämbetsplikt att vid den av dem verkställda stämpelgranskningen uppmärksamma även sådana fel vid stämpelbeläggning, som föranlett att den enskilde fått erlægga för hög stämpelavgift till kronan. Det läser kunna förutsättas, att advokatfiskalerna härvid låtit sig angeläget vara att tillse, att anmärkning mot stämpelförsäljaren skett inom sådan tid, att den stämpelpliktige kunnat med iakttagande av stadgad fatalietid — sex månader från det stämpelbeläggning ägt rum eller skatt blivit erlagd (20 § stämpelförordningen och 49 § 2 mom. arvsskatteförordningen) — hos vederbörande hovrätt föra talan om återfående av stämpelavgift. Någon ekonomisk uppgörelse mellan stämpelförsäljaren och den stämpelpliktige kommer i så fall icke till stånd.

Skulle däremot vederbörande advokatfiskal icke i tid upptäcka en felaktighet eller den stämpelpliktige till äventyrs underlåta att begagna sig av sin besvärsmått, ställer sig saken annorlunda. Därest i sådant fall stämpelförsäljaren — med tanke på ett eljest eventuellt hotande åtal — finner sig böra efterkomma en anmaning från advokatfiskalen att återbetala det för mycket erlagda stämpelbeloppet, uppkommer — såsom i förevarande fall — frågan om stämpelförsäljaren skall bliva den i sista hand ekonomiskt ansvarige, medan statsverket på dennes bekostnad skulle göra en oberättigad vinst.

Detta spörsmål — ehuru icke direkt föranlett av fall sådana som det förevarande — var aktuellt redan vid tillkomsten av 1908 års förordning angående stämpelavgiften. Vid anmälan av proposition med förslag till sagda förordning yttrade nämligen chefen för finansdepartementet ifråga om felaktig stämpelbeläggning, bland annat, att, vare sig den försumlige stämpelbeläggaren frivilligt eller av nödtvång återbure den för högt debiterade avgiften, saken icke därmed vore slutförd. Tydligt vore nämligen, att stämpelbeläggaren måste äga regress till statsverket, som borde vara den i sista hand återbetalningsskyldige.

Vid två olika tillfällen — kungl. brev den 3 december 1915 angående ansökning av häradshövdingen C. E. Bengtsson om restitution av stämpelavgift och den 10 januari 1941 angående liknande ansökning av borgmästaren D. Markström — då fall av förevarande slag varit föremål för beslut av Kungl. Maj:t, har Kungl. Maj:t likväl funnit ansökningar om restitution icke kunna bifallas. I förstnämnda fall anvisades likväl sökanden att jämlikt 30 § stämpelförordningen hos vederbörande myndighet utbyta de för mycket åsatta stämplarna. En liknande utväg synes även hava anlitats av Göta hovrätt, som — enligt vad som framgår av 1938 års arvsskattekommittés betänkande med förslag till förordning om arvs- och gåvoskatt m. m. sid. 169 — till stämpelförsäljaren överlämnat kontrollstämplar till belopp, motsvarande

det av honom återbetalade, för att han med företeende av dessa, den stämpelbelagda handlingen och advokatfiskalsämbetets memorial skulle efter ansöknings hos generalpoststyrelsen kunna gottskrivas beloppet.

I betraktande av vad sålunda förekommit och under åberopande särskilt av vad föredragande departementschefen anförde till propositionen om stämpelförordningen till 1908 års riksdag kan statskontoret icke undgå att finna det i hög grad otillfredsställande, att en stämpelförsäljare skall bli ekonomiskt lidande till följd av omöjligheten för advokatfiskalerna att i alla fall medhinna stämpelgranskning inom den för besvärs anförande stadgade tid. I detta sammanhang må uppmärksammas, att en väsentlig ändring av förhållandena i ifrågavarande hänseende kommer att inträda från och med den 1 januari 1942, då den nya arvsskatteförordningen träder i kraft. Besvärstiden har nämligen i sagda förordning utsträckts till tre år.

Med hänsyn till vad statskontoret sålunda anført, vill ämbetsverket icke motsätta sig, att Kungl. Maj:t med anlitan av sjunde huvudtitelns reservationsanslag beviljar f. d. landskamreraren Fernqvist ersättning för det av honom utbetalade beloppet, 1.052 kronor, med avdrag för vad han därå kan hava uppburit i stämpelprovision.»

Genom beslut den 5 december 1941 har Kungl. Maj:t funnit Fernqvists framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då emellertid med hänsyn till vad i ärendet förekommit alla billighetsskäl tala för att Fernqvist erhåller den av honom begärda ersättningen, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte av för innevarande budgetår tillgängliga medel bevilja f. d. landskamreraren Lars Fernqvist, Falun, ersättning för av honom enligt ovan utbetalade belopp, tillhoppa 1.052 kronor, med avdrag för vad han därå kan hava uppburit i stämpelprovision.

Stockholm den 15 januari 1942.

Birger Gezelius.

Gust. Pettersson
i Hällbacken.

Arvid Hallberg.